

Αντιιμπεριαλισμός και εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα: η εθνική ενότητα απέναντι στον ταξικό αγώνα

Επιλέξαμε να αναφερθούμε στη σχέση του εθνικισμού με τα αντιιμπεριαλιστικά, τα εθνικοαπελευθερωτικά και σεπαρατιστικά κινήματα ακριβώς επειδή τα κινήματα αυτά αποτελούν συνθήκη μέσω της οποίας υπηρεύεται υπόρρητα ο εθνικισμός στην τάξη μας, επενδεδυμένα συνήθως με έναν μανδύα ριζοσπαστισμού, ηρωικής ένοπλης αντιπαράθεσης και λοιπών αριστερών ή δεξιών μυθευμάτων. Η αναπαραγωγή πατριωτικών-εθνικιστικών ιδεολογημάτων στο εσωτερικό της τάξης των εκμεταλλευόμενων και καταπιεζόμενων είναι διαρκές ζητούμενο για τους εξουσιαστές, προκειμένου αυτή να βρίσκεται διαρκώς διασπασμένη και να αντιλαμβάνεται τα συμφέροντά της ως εναρμονισμένα με εκείνα του κράτους και του κεφαλαίου.

Προκειμένου να γίνουν σαφέστερες οι θέσεις μας πάνω σε αυτή τη σχέση, θεωρούμε σημαντική μια πολύ σύντομη αναφορά στη σχέση του έθνους με το κράτος.

Το έθνος δεν είναι ένα διστορικό φαινόμενο αλλά ιστορικό. Το έθνος κατασκευάστηκε από το κράτος και επιβλήθηκε. Η εθνογενετική αυτή διαδικασία προέκυψε ιστορικά ως αναγκαία συνθήκη για την ανάδυση της αστικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και του καπιταλισμού.

Σταδιακά, με την συγκρότηση του έθνους-κράτους, ο εθνικισμός αποτέλεσε την επίσημη κρατική ιδεολογία, παίρνοντας τη σκυτάλη από τη θρησκεία ως πυλώνας της κοινωνικής συνοχής. Μιας κοινωνικής συνοχής που ήταν απαραίτητη για τον αναδυόμενο καπιταλισμό, καθώς η ύπαρξη σταθερού εθνικού κράτους εξασφαλίζει θεσμική σταθερότητα και μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης στο κεφάλαιο, ενώ παράλληλα η εθνική ιδεολογία συσκοτίζει τις ταξικές σχέσεις εκμετάλλευσης και καταπίεσης και παράγει δικούς της, εθνικούς, φυλετικούς και θρησκευτικούς διαχωρισμούς στο εσωτερικό των καταπιεσμένων κι εκμεταλλευόμενων.

Το κράτος νομιμοποιεί την άσκηση της κυριαρχίας του παρουσιάζοντάς την ως «εθνικά αναγκαία», είναι αυτό που εξασφαλίζει την «εθνική ανεξαρτησία» παρουσιάζεται ως προστάτης της εθνικής κοινότητας επιχειρώντας να πείσει την κυριαρχούμενη τάξη ότι εξασφαλίζει και το δικό της συμφέρον στα πλαίσια της «εθνικής ενότητας».

Το έθνος-κράτος επιζητά διαρκώς το βάθεμα της κυριαρχίας του και την ταυτόχρονη διεύρυνσή της. Η ύπαρξη ενός κράτους προϋποθέτει την χάραξη και την περιφρούρηση συνόρων που το διαχωρίζουν από τα υπόλοιπα. Από τη στιγμή που οριοθετούνται αυτά τα σύνορα, ταυτόχρονα τίθενται σε λειτουργία και οι αντίστοιχοι μηχανισμοί αποκλεισμού και καταστολής του πληθυσμού εκατέρωθεν (εντός και εκτός) των συνόρων. Αυτός ο διαχωρισμός δεν αφορά μόνο τα εξωτερικά σύνορα του κράτους αλλά υποστηρίζεται και από δομές κοινωνικού ελέγχου στο εσωτερικό του.

Η ίδια η επιβίωση του έθνους-κράτους συναρτάται άμεσα με τη συνεχή αύξηση της ισχύος και της κυριαρχίας του. Η επιδίωξη αυτή έρχεται αναπόφευκτα σε σύγκρουση με την αντίστοιχη επιδίωξη άλλων κρατών. Η συνθήκη αυτή το θέτει σε μια φύσει ανταγωνιστική θέση ως προς οποιοδήποτε άλλο έθνος-κράτος.

Κάθε ιδεολογικό σύστημα το οποίο αποδέχεται το κράτος είτε ως το ιδανικό σύστημα κοινωνικής οργάνωσης, είτε ως εργαλείο για την κοινωνική εξέλιξη και απελευθέρωση, είναι αναγκασμένο να αποδεχτεί, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, και την ιδέα του έθνους. Αυτό ισχύει τόσο για τη δεξιά και την ακροδεξιά όσο και για την σοσιαλδημοκρατία και το μεγαλύτερο μέρος της αριστεράς.

Αντιμπεριαλισμός, αριστερά και εθνικισμός

Είθισται, όταν μιλάμε για τον εθνικισμό, να σκεφτόμαστε αυτόματα τα δεξιά και ακροδεξιά κόμματα και οργανώσεις. Ο εθνικισμός όμως είναι ένα αφήγημα-ιδεολογία που αφορά σε όλο το κοινοβουλευτικό πολιτικό φάσμα, αλλά και το μεγαλύτερο μέρος του εξωκοινοβουλευτικού. Η μονομερής ταύτιση του εθνικισμού με το φασισμό και το ναζισμό σκόπιμα επιδιώκει να συσκοτίσει την υιοθέτησή του (σε θεωρητικό, στρατηγικό, προπαγανδιστικό επίπεδο) από το σύνολο του κρατικιστικού πολιτικού φάσματος, από την άκρα δεξιά μέχρι την άκρα αριστερά.

Αναφερόμενοι/ες στη διείσδυση και την αναπαραγωγή του εθνικισμού στα κοινωνικά/ταξικά κινήματα μέσω ποικίλων αντιμπεριαλιστικών θεωριών, επιλέγουμε να αναφερθούμε κατά βάση στην αριστερά. Κι αυτό αφενός λόγω της δεδομένης εισήγησης και θεμελίωσης από αυτήν των συγκεκριμένων θεωριών, αλλά και αφετέρου λόγω της χρήσης τους ως προμετωπίδα της αριστερής ρητορικής.

Η αριστερά, τόσο η εγχώρια όσο και η διεθνής, ασχολήθηκε εκτενώς στο εσωτερικό της με το «εθνικό ζήτημα». Παρά τη θεμελιώδη διακήρυξή της ότι «οι προλετάριοι δεν έχουν πατρίδα», το εθνικό ζήτημα τη δίχασε. Ήδη από τη Β' Διεθνή, το μεγαλύτερο κομμάτι της τάχθηκε υπέρ του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, με τις καταστροφικές συνέπειες που είχε για το προλεταριάτο. Η Β' Διεθνή διαλύθηκε ακριβώς λόγω των διαφωνιών πάνω στο ζήτημα του πολέμου, στη βάση του οποίου βρισκόταν το ζήτημα του έθνους. Το ζήτημα αυτό, εν πολλοίς, παραμένει ακόμη και σήμερα διχαστικό για την αριστερά καθώς αδυνατεί να παράξει και να κρατήσει μια ενιαία στάση.

Ωστόσο, ο εθνοκεντρισμός έχει επικρατήσει ιστορικά έναντι του διεθνισμού στους κόλπους της αριστεράς. Ο εθνοκεντρισμός αποτέλεσε απότοκο της ήττας της διεθνούς επανάστασης και της επικράτησης της ιδεολογικής γραμμής του «σοσιαλισμού σε μία χώρα». Ο εθνοκεντρισμός υπήρξε η βασική γραμμή για την υπεράσπιση του «έθνους του σοσιαλισμού», του εθνικού, κρατικού καπιταλισμού της ΕΣΣΔ, στον πόλεμό της εναντίον των υπόλοιπων εθνικών καπιταλιστικών κρατών. Κι αυτό δεν προξενεί εντύπωση. Προκειμένου να εδαφικοποιηθεί και να επιβληθεί αποτελεσματικά στο κοινωνικό σύνολο η πολιτική κυριαρχία μιας οποιασδήποτε ελίτ, χρειάζεται μια συνεκτική ιδεολογία. Η αριστερά δεν έχασε την ευκαιρία να δημιουργήσει τα δικά της εθνικά αφηγήματα προκειμένου να συστηματοποιήσει και, είτε να επεκτείνει την εξουσία της στις περιοχές του κόσμου που την είχε ήδη, είτε να την καταλάβει ή να αυξήσει τη σφαίρα επιρροής της στις περιοχές που δεν την είχε.

Σταδιακά η αριστερά άρχισε να διεκδικεί και να εντάσσει στο λόγο της την έννοια του έθνους. Κι αυτό διότι έχει πλήρως αποδεχτεί και εντάξει στο «επαναστατικό» της πρόγραμμα την έννοια του κράτους. Θεωρεί ότι δεν πρέπει να παραχωρήσει την έννοια και την εκπροσώπηση του έθνους στους δεξιούς-ακροδεξιούς και τους φασίστες κι ακόμα ότι το έθνος αποτελεί πεδίο προς διεκδίκηση, απαραίτητο για τον κοινωνικό μετασχηματισμό. Έτσι, επιχείρησε να επανορίσει εργαλειακά τις έννοιες του έθνους και της πατρίδας εγκολλώνοντάς τες στη σοσιαλιστική ιδεολογία, ταυτίζοντας την έννοια της πατρίδας με αυτή του λαού. Τα εθνικά αφηγήματα αφομοιώθηκαν από την αριστερά σε δύο επίπεδα. Αφενός με την υιοθέτηση στρατηγικών συγκρότησης εθνικοαπελευθερωτικών-αντιμπεριαλιστικών μετώπων και αφετέρου με αναφορές στον διαταξικό λαό, ο οποίος αποτελείται από «γνήσιους πατριώτες και υπερασπιστές των συμφερόντων του λαού».

Ήδη από τις αρχές του 20ου αιώνα, άρχισε να παγιώνεται στην αριστερά η αντίληψη ότι οι διακρατικές σχέσεις και διαδικασίες προηγούνται σε σχέση με τις διαδικασίες που διαδραματίζονται στο εσωτερικό κάθε κράτους. Το σχήμα της τακτικής συμμαχιών που επεξεργάστηκε ο Λένιν για την εξυπηρέτηση του δικού επαναστατικού προγράμματος στη Ρωσία μορφοποιήθηκε στη θεωρία των σταδίων αργότερα, η οποία, αναβαθμίστηκε από το επίπεδο της

τακτικής σε ορισμένες ιδιαίτερες συνθήκες, στο επίπεδο της καθολικά εφαρμόσιμης επαναστατικής θεωρίας και μετατράπηκε σε οργανικό τμήμα της αριστεράς.

Ο βασικός πυρήνας της θεωρίας των σταδίων είναι η κατηγοριοποίηση των κρατών σε κράτη μέσου ή χαμηλού επιπέδου καπιταλιστικής ανάπτυξης. Στα κράτη αυτά, το κίνημα πρέπει να αναβάλει την σοσιαλιστική επανάσταση ως κύριο στόχο και να επικεντρωθεί στα «άμεσα» δημοκρατικά, αντιφασιστικά και αντιιμπεριαλιστικά του «καθήκοντα». Αφότου εδραιωθεί ο καπιταλισμός στην οικονομία, αναπτυχθούν οι παραγωγικές δυνάμεις του έθνους και εμποδωθεί η αστική δημοκρατία στην πολιτική (το λεγόμενο «αστικοδημοκρατικό στάδιο») τότε και μόνο μπορεί να ξεκινήσει η προσπάθεια για την σοσιαλιστική επανάσταση. Άμεσο απότοκο αυτής της θεωρίας αποτέλεσε η στρατηγική συγκρότησης εθνικών-λαϊκών μετώπων, είτε ένοπλων εθνικοαπελευθερωτικών, είτε ευρύτερων εκλογικών ή άλλων με κόμματα της σοσιαλδημοκρατίας, του κέντρου αλλά και της δεξιάς.

Οι μεταγενέστερες αντιιμπεριαλιστικές θεωρίες μητρόπολης - περιφέρειας έθεσαν με τη σειρά τους ως βασική τους προϋπόθεση την κυριαρχία της παγκόσμιας οικονομίας και των παγκόσμιων οικονομικών και κοινωνικών σχέσεων πάνω στις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές διαδικασίες και τις σχέσεις στο εσωτερικό των εθνών-κρατών. Σε αυτά τα πλαίσια, η αντίθεση ΕΣΣΔ – δυτικού καπιταλιστικού συστήματος θεωρήθηκε ότι προηγείται σε σχέση με την αντίθεση κεφαλαίου - εργασίας στο εσωτερικό κάθε χώρας, συσπειρώνοντας γύρω από αυτήν τα κομμουνιστικά κόμματα.

Σύμφωνα με τους αντιιμπεριαλιστές, ο βασικός λόγος της υποανάπτυξης είναι ο ρόλος των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων, οι οποίες, σε συνεργασία με τμήματα της εγχώριας αστικής τάξης που έχουν προσδεθεί στο άρμα τους, εμποδίζουν την οικονομική ανάπτυξη των χωρών, άρα καθυστερούν την κοινωνική απελευθέρωση. Η βασική στρατηγική των αντιιμπεριαλιστών είναι η δημιουργία ενός πλατιού λαϊκού μετώπου (το οποίο εμπεριέχει την εργατική τάξη και το «υγιές», πατριωτικό, αντιμονοπωλιακό κομμάτι της ντόπιας αστικής τάξης, τα συμφέροντα του οποίου πλήττονται επίσης από τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις), υπό την ηγεσία και την καθοδήγηση της αριστεράς, ώστε να επιτευχθεί η αποτίναξη του «ξένου ιμπεριαλιστικού ζυγού» και να αναπτυχθούν οι εθνικές παραγωγικές δυνάμεις. Και αφότου υλοποιηθούν οι παραπάνω προϋποθέσεις, σε επόμενο χρόνο, θα οργανωθεί η σοσιαλιστική επανάσταση.

Το πρόβλημα για τους αντιιμπεριαλιστές δεν είναι ο καπιταλισμός ως κοινωνική σχέση και ενιαίο πλέον σύστημα, διαρθρωμένο σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά η άνιση και ασύμμετρη κατά τόπους καπιταλιστική επέκταση και ανάπτυξη. Επιπλέον, ο καπιταλισμός προσωποποιείται στις ξένες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις και στους ντόπιους συμμάχους τους (την ντόπια πλουτοκρατία), οι οποίοι έχουν ταυτίσει τα συμφέροντά τους με αυτές. Ο πόλεμος ενάντια στο κεφάλαιο μετατρέπεται σε πόλεμο ενάντια στο ισχυρό, ιμπεριαλιστικό, ξένο εθνικό κεφάλαιο και στα μονοπώλια. Έτσι, «προσωρινά» η ταξική πάλη αναβάλλεται και αντικαθίσταται από την πάλη των εξαρτημένων κρατών για «εθνική ανεξαρτησία». Το υποκείμενο του αγώνα δεν είναι πλέον η τάξη μας αλλά ο διαταξικός λαός, το διαταξικό έθνος που «στενάζει κάτω από το ζυγό του ξένου δυνάστη». Η θεωρία αυτή επιχειρεί να απαλείψει την ταξική διαστρωμάτωση της κοινωνίας, διευρύνοντας πλήρως το ταξικό υποκείμενο εντάσσοντάς το στο εθνικό. Η κυρίαρχη κοινωνική διαίρεση είναι πλέον μεταξύ του διαταξικού «λαού» και των ελάχιστων «ολιγαρχών», «μονοπωλίων», οικονομικών και πολιτικών «τζακιών». Η ίδια αυτή θέση βρίσκεται και στον πυρήνα της εθνικιστικής ιδεολογίας και ρητορικής.

Ο αντιιμπεριαλισμός ως θεωρία και πολιτική πρακτική προβάλλει την εθνική ανεξαρτησία ως αντίβαρο στις ιμπεριαλιστικές παρεμβάσεις. Για την επίτευξη της εθνικής ανεξαρτησίας, απαιτείται η ισχυροποίηση του έθνους-κράτους και η αποδέσμευσή του από τα «ιμπεριαλιστικά δεσμά». Το προλεταριάτο δεν πρέπει πλέον «να συντρίψει το γραφειοκρατικό και στρατιωτικό κρατικό μηχανισμό» αλλά αντιθέτως να τον ενισχύσει. Η κοινωνική απελευθέρωση αφήνεται για το

επόμενο στάδιο, όταν κι εφόσον έχει επιτευχθεί πλήρως το πρώτο. Η πολιτική η οποία θέτει ως προϋπόθεση για την κοινωνική απελευθέρωση την εθνική απελευθέρωση και την ισχυροποίηση του έθνους-κράτους και της εθνικής οικονομίας αποτελεί την πλήρη υπαγωγή της επαναστατικής προοπτικής στον κρατισμό και τον καπιταλισμό. Έτσι, ο αντιιμπεριαλισμός αποτέλεσε το βασικό όχημα επαναπρόσδεσης ριζοσπαστικών αγώνων και κινημάτων στο άρμα του έθνους, του κράτους και του κεφαλαίου.

Ο αντιιμπεριαλισμός, ως, σε τελική ανάλυση, ανταγωνισμός μεταξύ κρατών, μεταβάλλει τόσο το υποκείμενο του αγώνα (από ταξικό σε εθνικό) όσο και το πεδίο του αγώνα (από εσωτερικό και εξωτερικό σε αμιγώς εξωτερικό, καθώς η ταξική πάλη εντός του έθνους αναβάλλεται για το μέλλον). Οδηγεί με αυτόν τον τρόπο στην ενίσχυση του κρατισμού και του εθνικισμού. Παράλληλα, η προβολή ενός εξωτερικού εχθρού ως μοναδικού υπαίτιου για την εξαθλίωση της τάξης μας, αναπαράγει ρητορικές και αφηγήματα θυματοποίησης των εξαρτημένων εθνών-κρατών (άρα αποσείει κάθε ευθύνη τους) και παράλληλα λειτουργεί αποπροσανατολιστικά παρεμποδίζοντας τόσο τη συλλογική αυτοκριτική της τάξης μας όσο και την ανάπτυξη ταξικής συνείδησης. Συνεπώς, αποτελεί μια εύπεπτη και βολική εξήγηση που μεταθέτει τις ευθύνες για την επίταση των εκμεταλλευτικών συνθηκών σε ξένους δυνάστες και όχι στους άμεσους εκμεταλλευτές και καταπιεστές μας.

Όσον αφορά τα καθ' ημάς, ήδη από τα τέλη του 1920', και με αποκορύφωμα την 6η Ολομέλεια του ΚΚΕ (1934), επικράτησε η εθνοκεντρική γραμμή, συνοδευόμενη από ιδεολογικά αφηγήματα και ρητορικές περί «εξάρτησης» και «εθνικής ανεξαρτησίας» («Η επικείμενη επανάσταση στην Ελλάδα θα έχει αστικοδημοκρατικό χαρακτήρα, με τάσεις γρήγορης μετατροπής σε σοσιαλιστική επανάσταση»). Η γραμμή αυτή σηματοδοτούσε την πλήρη ευθυγράμμιση του ΚΚΕ με τη γραμμή της τότε κομμουνιστικής διεθνούς (Γ' Διεθνής ή Κομιντέρν), από την οποία διαπνεόταν η στάση του κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο εθνοκεντρισμός και ο πατριωτισμός της αριστεράς εντάθηκε μετά από την ήττα της στον εμφύλιο. Το ελληνικό κράτος δεν μπορούσε να δεχτεί τη διάρρηξη της εθνικής του συνοχής κατά την περίοδο του εμφυλίου. Η εκτροπή από την εθνική κανονικότητα όφειλε να παρουσιαστεί ως έργο μη Ελλήνων. Έτσι, κόσμος της αριστεράς στοχοποιήθηκε ως υποκινούμενος από ξένους δακτύλους (εαμβούλγαροι, σε αντίθεση με τους εθνικόφρονες) και αντεθνικά στοιχεία. Η αριστερά, θέλοντας να αποτινάξει την ταμπέλα της εθνικής προδοσίας, κράτησε την εθνικώς ορθή γραμμή και ηττημένη συστρατεύτηκε με τον εθνικό κορμό και τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές. Ο εχθρός της πλέον περιοριζόταν στο ξενοκινούμενο μεγάλο κεφάλαιο, τα μονοπώλια και τον ιμπεριαλισμό. Βασικό πρόταγμα η πλατιά «λαϊκή ενότητα» κατά των μονοπωλίων, ενότητα η οποία απευθύνεται και στους «αντιμονοπωλιακούς» αστούς.

Οι θεωρίες περί «εξάρτησης» και τα διευρυμένα αντιιμπεριαλιστικά μέτωπα που αυτές παρήγαγαν, βάθυνα τον αριστερό εθνοκεντρισμό. Από αυτόν τον τελευταίο προέκυψε και αλληλοενισχύθηκε ο μεταπολιτευτικός αριστερός εθνικισμός. Η ρητή έκφραση αυτού του πατριωτισμού, εκδηλώθηκε τόσο στο παρελθόν όσο και πρόσφατα από «προσωπικότητες» και κόμματα της ευρύτερης αριστεράς. Από τον αντιιμπεριαλισμό και τα εθνολαϊκά μέτωπα τύπου ΕΑΜ, στην άκριτη υποστήριξη εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων ανεξαρτησίας στον λεγόμενο “τρίτο κόσμο”, τα συνθήματα για “λαϊκή κυριαρχία”, το μακεδονικό, μέχρι την πρόσφατη περίοδο του αντιμνημονίου, της “αντι-ΕΕ” γραμμής που αποζητά την παραγωγική ανασυγκρότηση και την ανεξαρτησία του ελληνικού κράτους και του περήφανου “όχι” στο δημοψήφισμα, ο πατριωτισμός αποτελεί ιστορικά κεντρική παράμετρο στη στρατηγική της ντόπιας αριστεράς.

Διακρατικοί πόλεμοι

Ο πόλεμος (ή η απειλή του πολέμου) είναι η συστατική πράξη των εθνών-κρατών. Τα έθνη-κράτη γεννήθηκαν μέσα από πολέμους για την ανεξαρτησία τους ή γενικευμένων πολέμων που είχαν ως αποτέλεσμα τον σχηματισμό τους. Κάθε νέος διακρατικός πόλεμος, εκκινεί τόσο από τα συμφέροντα της κυρίαρχης τάξης όσο και από την εγγενώς επεκτατική δομή του έθνους-κράτους (ως κοινωνικός, πολιτικός και οικονομικός τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας). Το διακρατικό πολεμικό μέτωπο είναι πάντα εθνικό. Το έθνος-κράτος αποτελεί έναν ανταγωνιστικό/επιθετικό τύπο κοινωνικής οργάνωσης που ταυτόχρονα μπορεί να διασφαλίζει την απαραίτητη συνοχή στο εσωτερικό του για τη διεξαγωγή ενός πολέμου. Η σύνδεση του πολέμου με το έθνος είναι άρρηκτη.

Ένας εθνικός πόλεμος κάθε τύπου (ανεξαρτητοποίησης, αμυντικός, επιθετικός) αντίκειται εξ ορισμού στον ταξικό πόλεμο. Αν είναι εθνικός δεν μπορεί να είναι ταξικός. Ακριβώς για αυτό το λόγο, και λόγω των δεινών που υφίσταται η τάξη μας σε καιρό εθνικού πολέμου, θεωρούμε ότι θα πρέπει να γίνει ό,τι είναι δυνατό για την αποτροπή του. Ένας πόλεμος αποφασίζεται από το κράτος και το κεφάλαιο χωρίς να ερωτηθούν οι υπήκοοί τους. Ωστόσο, θα πρέπει να έχει εξασφαλιστεί η εθνική συνοχή στο εσωτερικό του κράτους. Ένα κράτος διαμεμμένο στο εσωτερικό του δεν μπορεί να διεξάγει επιτυχώς πόλεμο.

Εθνικοαπελευθερωτικά/σεπαρατιστικά κινήματα

Τι επιδιώκουν

Η ύπαρξη μειονοτικών πολιτισμικών ομάδων οι οποίες (ως προϊόντα ιστορικής και πολιτισμικής εξέλιξης) δεν παρήχθησαν εμφανώς από κάποιο κράτος και οι οποίες διεκδικούν την «αυτοδιάθεσή» τους, μοιάζει αντιφατική σε μια πρώτη ανάγνωση. Τίθεται εύλογα το ερώτημα της δημιουργίας τους, ειδικά όταν βρίσκονται εντός ενός κράτους που προσπαθεί να τις αφομοιώσει στο κυρίαρχο εθνικό του αφήγημα.

Το έθνος είναι το ευρύτερο δυνατό σύνολο που μπορεί να διασφαλίσει την αναγκαία για το κράτος και το κεφάλαιο συνεκτικότητα. Οποιαδήποτε διαφορετική μορφή κοινωνικής οργάνωσης (είτε πιο διευρυμένη είτε στενότερη από το έθνος) δεν επαρκεί για την επιβίωση και τη σταθερότητά τους. Για τον εθνοκρατικό-καπιταλιστικό κόσμο μας είναι αδιανόητη η σύσταση κοινωνικού σώματος το οποίο να μην έχει ως κεντρική αναφορά το έθνος. Ο ταυτοτικός προσδιορισμός των ανθρώπων με βάση το έθνος τους, έχει τεθεί και καλλιεργηθεί στο έπακρο από το ίδιο το κράτος. Η «φυσικοποίηση» της εθνικής ταυτότητας έχει σήμερα γίνει σε τέτοιο βαθμό αποδεκτή που να θεωρείται αδιανόητο για οποιονδήποτε άνθρωπο το να μην υπαγεται ταυτοτικά στα πλαίσια κάποιου έθνους.

Ομοίως καλλιεργήθηκε το ιδεολόγημα ότι κάθε έθνος πρέπει να έχει και το δικό του κράτος (αυτοδιάθεση των εθνών). Η νομιμότητα του συγκεκριμένου αιτήματος της «αυτοδιάθεσης» τέθηκε και υποστηρίχθηκε από τους κρατιστές κάθε απόχρωσης, τόσο από τους αστούς όσο και από μαρξιστές (Ουίλσον, Λένιν). Η έννοια της αυτοδιάθεσης γίνεται σήμερα κατανοητή αποκλειστικά ως εθνική, ως η πολιτική κυριαρχία του έθνους πάνω στο δικό του έδαφος.

Για τον Gellner, «ο εθνικισμός είναι πρώτα πρώτα μια πολιτική αρχή, η οποία υποστηρίζει την εναρμόνιση της πολιτικής και της εθνικής οντότητας». Η παραβίαση αυτής της αρχής προκαλεί την οργισμένη δράση ή αντίδραση των εθνικιστών. Η αρχή της «αυτοδιάθεσης των εθνών» (μέσω της δημιουργίας του δικού τους κράτους προφανώς) εδράζεται ακριβώς σε αυτή την αρχή.

Τόσο τα αποσχιστικά/σεπαρατιστικά κινήματα όσο και τα εθνικοαπελευθερωτικά εκκινούν από αυτό που κατανοούν ως παραβίαση της παραπάνω αρχής. Οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται ότι η

εξουσία στην οποία είναι υποτελείς τους καταδυναστεύει χωρίς να τους παρέχει οτιδήποτε. Ο τρόπος που αποφασίζουν να διορθώσουν αυτή την αδικία που υφίστανται είναι η δημιουργία μια πολιτικής οντότητας (ή η ενσωμάτωση σε μια ήδη υπάρχουσα) στην οποία θα τους κυβερνούσαν ομοεθνείς τους. Ακόμα και όταν δεν υφίστανται άμεση καταπίεση (κοινωνικά, οικονομικά, πολιτισμικά), η ιδέα πίσω από την ανάπτυξη αυτών των κινήσεων παραμένει η ίδια και έχει αμιγώς υλική βάση.

Μέσα στα ήδη υπάρχοντα κράτη αναπτύσσονται τέτοιες τάσεις όταν ένα τμήμα του πληθυσμού τους νιώσει ότι υφίσταται μία άλλης μορφής, πρόσθετη καταπίεση σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό ή θεωρήσει ότι έχει συμφέρον από την ίδρυση ενός δικού του κράτους. Εδώ, το κρατικό αίτημα «ένα κράτος, μία γλώσσα» αντιστρέφεται στο σεπαρατιστικό (κι εξίσου κρατικιστικό) «μία γλώσσα, ένα κράτος», με τη γλώσσα, τη θρησκεία ή οποιαδήποτε επιμέρους διαφοροποίηση να προκρίνεται ως δομικό/συγκροτητικό στοιχείο του προς δημιουργία κράτους. Αυτό που συνέχει αυτά τα κινήματα είναι η κοινή καταπίεση που υφίστανται, η ανισότιμη συμπεριφορά του κράτους απέναντί τους.

Πέρα από την ανισότιμη καταπίεση, πολλές φορές οι λόγοι πίσω από τα σεπαρατιστικά κινήματα είναι και οικονομικοί. Οι κάτοικοι μιας πλουσιότερης περιοχής μιας χώρας θεωρούν ότι είναι προς το συμφέρον τους η απόσχιση (όπως, π.χ., στην καταλονία ή τη χώρα των βάσκων). Εκεί, το οικονομικό συμφέρον συμβαδίζει με την προώθηση ενός ανταγωνιστικού εθνικισμού. Αντίθετα, μια πολιτισμική ομάδα η οποία δεν νιώθει ότι καταπιέζεται διαφορετικά από τον υπόλοιπο πληθυσμό και δεν έχει ειδικά οικονομικά ή άλλα συμφέροντα, δεν είθισται να διεκδικεί την ανεξαρτησία του μέσω της δημιουργίας του δικού της κράτους.

Απόσχιση και προσάρτηση σε άλλο κράτος

Κάποιες από τις πολιτισμικές μειονότητες αυτοπροσδιορίζονται αναφερόμενες σε ένα γειτονικό έθνος-κράτος το οποίο παράγει την εθνική τους συνείδηση υποσχόμενο τη βελτίωση τόσο των οικονομικών όσο και των πολιτικών τους συνθηκών (σε σχέση με αυτές που τους επιτρέπει το κράτος στο οποίο διαβιώνουν). Από το γεγονός αυτό, γίνεται φανερό ότι η εθνική τους συνείδηση και συγκρότηση δεν έρχεται με «φυσικό» (αβίαστο/αυθόρμητο) τρόπο αλλά αποτελεί την έκφραση πολιτικών και οικονομικών διεκδικήσεων μέσω της συγκρότησης μιας ενοποιητικής για τους ίδιους ταυτότητας, στραμμένης προς ένα άλλο κράτος από το οποίο προσδοκούν την επίτευξη των στόχων τους. Αν εξέλειπαν οι λόγοι για τις διεκδικήσεις αυτές, αν δηλαδή ήταν προς το συμφέρον τους η αφομοίωσή τους από τον κυρίαρχο στο κράτος τους εθνικισμό, τότε θα αποσυντίθονταν σταδιακά οι επιμέρους εθνικισμοί των μειονοτήτων (ή θα παρέμεναν ως μια φολκλορική ταυτότητα), ενσωματωμένες στο κράτος στο οποίο ζουν.

Απόσχιση και αίτημα δημιουργίας νέου κράτους

Οι υπόλοιπες μειονότητες, αυτές που δεν διαθέτουν κάποιο υπαρκτό έθνος-κράτος (το οποίο να λειτουργεί ως άξονας/σημείο αναφοράς) στο οποίο να μπορούν να αναφερθούν, ακολουθούν συνήθως μια εθνική, πολιτική πρωτοπορία. Η τελευταία είναι αυτή που γεννά και προπαγανδίζει τη νέα εθνική ταυτότητα (χρησιμοποιώντας τα κλασικά κρατικά προπαγανδιστικά επιχειρήματα περί γλώσσας, ιστορίας, κοινού συμφέροντος κ.λπ. και δείχνοντας ταυτόχρονα προς ένα καλύτερο μέλλον για όλο το νέο έθνος). Η παραγόμενη εθνική συνείδηση στοχεύει και εδώ στη διεκδίκηση καλύτερων πολιτικών και οικονομικών συνθηκών για το νέο έθνος, στο δικό του αυτή τη φορά κράτος. Συνεπώς, σε αυτήν την περίπτωση, η ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης και η συνακόλουθη ένταξη στο νέο έθνος δεν είναι το αίτιο για τη διεκδίκηση της ανεξαρτητοποίησης αλλά μια βασική πολιτική προϋπόθεση για τη διεκδίκηση της συγκρότησης ενός νέου κράτους.

Και στις δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις, ο εθνικισμός και η ένταξη μιας πληθυσμιακής ομάδας σε ένα διαφορετικό έθνος-κράτος παρουσιάζεται ως η λύση που θα της εξασφαλίσει την μικρότερη καταπίεση και τις μεγαλύτερες δυνατότητες βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσής της.

Απελευθέρωση κατακτημένου έθνους-κράτους

Όπως προαναφέρθηκε, το σύγχρονο έθνος-κράτος συγκροτείται και διαμορφώνεται στην ομογενοποιητική βάση της παραγωγής εθνικής συνείδησης, η οποία επιδιώκει να εγκολπώσει διαφορετικές, προϋπάρχουσες πολιτισμικές ομάδες. Η ομογενοποιητική αυτή διαδικασία επιτυγχάνεται ως επί το πλείστον στη βάση της βίαιης επιβολής.

Στην περίπτωση της κατάκτησης ενός έθνους-κράτους από ένα άλλο έθνος-κράτος μέσω πολέμου, ο πληθυσμός του κατακτημένου κράτους έχει ήδη διαμορφωμένη εθνική συνείδηση. Αν ταυτίζονται τα συμφέροντα ενσωμάτωσης κατακτητή/κατακτημένου, η υπαγωγή των συγκεκριμένων πληθυσμών στο πλαίσιο του άλλου έθνους-κράτους δεν θα γίνει κατ' ανάγκη βίαια, αλλά υπό τη μορφή της εκούσιας/συναινετικής αφομοίωσης, ως λογική εξέλιξη (π.χ. Anschluss). Παρ' όλα αυτά, κάτι τέτοιο είναι σπάνιο.

Συνηθέστερη είναι η περίπτωση στην οποία το κράτος-κατακτητής αποτυγχάνει (είτε μέσω συναίνεσης, είτε μέσω καταστολής) ή δεν επιδιώκει να αφομοιώσει τους κατακτημένους πληθυσμούς. Τότε το κατακτημένο έθνος νιώθει ότι καταπιέζεται από μια ξένη άρχουσα τάξη, η οποία είναι συνήθως πιο βίαιη από τη δική του, κι επιθυμεί τη βελτίωση της κατάστασής του επιστρέφοντας στην καταπίεση από τη δική του άρχουσα τάξη. Έτσι, η διεκδίκηση της εθνικής ανεξαρτησίας αποτελεί έκφραση πολιτικής και οικονομικής διεκδίκησης απέναντι στην καταπίεση και την εκμετάλλευση που υφίσταται.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια διαμορφώνεται και εγείρεται το αίτημα της απελευθέρωσης του σκλαβωμένου έθνους από τον «ξένο ζυγό», για την επίτευξη της οποίας οργανώνεται εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας. Ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας εκκινεί από ομάδες οι οποίες κατ' ουσίαν αδυνατούν ή παρεμποδίζονται από το κράτος-κατακτητή να εφαρμόσουν τα δικά τους σχέδια για πολιτική εξουσία και κυριαρχία, την οποία προσδοκούν να ασκήσουν όταν θα κυβερνήσουν το δικό τους έθνος-κράτος.

Παράλληλα, όσο διαρκεί ο «ξένος ζυγός» και μέχρι να έρθει η πολυπόθητη «απελευθέρωση», επιχειρείται ιδεολογικά μέσω της εθνικιστικής προπαγάνδας να διατηρηθεί ζωντανή η εθνική συνείδηση που βάλλεται και απειλείται από τον ξένο κατακτητή. Τα αναμασήματα της χαμένης δόξας και του μεγαλείου του ένδοξου εθνικού παρελθόντος τείνουν να εξιδανικεύσουν και να μετατρέψουν το παρελθόν σε θρύλο, ο οποίος στα πλαίσια σύγκρισης με το σκλαβωμένο παρόν επιτείνει το αίσθημα αδικίας και καταπίεσης που βιώνουν οι κατακτημένοι πληθυσμοί.

Εθνικά μέτωπα

Τα κατά τόπους αντιιμπεριαλιστικά, διαταξικά, εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα καλούν το έθνος να παραμερίσει κάθε άλλη ταξική, πολιτική, θρησκευτική, φιλοσοφική διαφορά και ενωμένο να εκδιώξει τους ξένους κατακτητές. Ακριβώς επειδή οι αγώνες αυτοί είναι διαταξικοί, διεξάγονται μέσω αντίστοιχα διαταξικών μετώπων, μέσω της συστράτευσης της τάξης μας με τους εχθρούς της, για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και τη σωτηρία του έθνους. Όλες οι άλλες διαφορές θα επιλυθούν αργότερα, διότι το καλό και η «ασφάλεια του έθνους» προηγούνται. Έτσι, από τη γέννησή τους, τα μέτωπα αυτά προβάλλουν ως κυρίαρχο το ενοποιητικό έθνος-κράτος έναντι κάθε άλλης κοινωνικής-ταξικής-πολιτικής αντίθεσης. Είναι δηλαδή εθνικιστικά από τη γέννησή τους, ακόμη κι αν προπαγανδίζουν ταυτόχρονα οποιονδήποτε άλλο στόχο (λαϊκή

κυριαρχία, λαοκρατία, σοσιαλισμό κ.λπ. – στόχοι καθόλου αντιφατικοί με τον εθνικισμό κατά βάθος).

Η υιοθέτηση τακτικών επιλογών συγκρότησης μετώπων με εθνικοπατριωτικό/λαϊκό/ αντιιμπεριαλιστικό πρόσημο (κατά βάση από την αριστερά) εκκινούν από την βαθύτερη στόχευση κατάληψης της εξουσίας. Το τμήμα του συνόλου που πλαισιώνει αυτό το σκόπιμα διευρυμένο (ώστε να τους χωράει όλους) μέτωπο επιχειρείται να αφομοιωθεί μέσα στις γραμμές του κόμματος, ενώ, αν δεν αφομοιωθεί και δεν κρίνεται χρήσιμο, καταστέλλεται. Σε οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη επικράτησαν τα εθνικοαπελευθερωτικά/αντιιμπεριαλιστικά κινήματα, το αποτέλεσμα ήταν η ανάσχεση των επαναστατικών διαδικασιών, η κατάληψη της εξουσίας από την ντόπια αστική τάξη ή η δημιουργία μιας νέας κυρίαρχης γραφειοκρατικής τάξης κατά τα σοβιετικά πρότυπα.

Θέσεις για τα εθνικοαπελευθερωτικά

Το μοναδικό κριτήριο που έχει κάποιο νόημα να συζητηθεί σχετικά με τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα είναι το αν η νέα, εθνική, άρχουσα τάξη θα είναι λιγότερο καταπιεστική κι εκμεταλλευτική από την προηγούμενη ή όχι. Αυτή είναι η ελπίδα που στην πραγματικότητα πουλάνε οι επίδοξοι απελευθερωτές του έθνους στην τάξη μας. Το ότι οι νέοι κυβερνήτες θα τους εκμεταλλεύονται και θα τους καταπιέζουν λιγότερο από τους «ξένους» δυνάστες και ότι θα βρεθεί κάποιος άλλος, κάποιος «ξένος», να πάρει τη θέση τους στη βάση ή τα υπόγεια της κοινωνικής πυραμίδας. Αυτό είναι ένα ζήτημα που αφορά άμεσα την τάξη μας, την ενότητα και την συγκρότησή της ως τέτοια, την αντίληψή της για τους/ις «ξένους/ες» προλεταρίους/ες ως δικό της κομμάτι και όχι ως κρέας που θα πεταχτεί βορά στα αφεντικά ή και την ίδια.

Παρότι στηρίζουμε τους μερικούς αγώνες (συνδικαλιστικούς, ενάντια στην έμφυλη καταπίεση, το ρατσισμό κ.ά.) που στοχεύουν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης της τάξης μας, δεν στηρίζουμε τους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες. Κι αυτό γιατί δεν διακρίνουμε απελευθερωτικές δυνατότητες σε αυτούς. Ένας αγώνας, για παράδειγμα, ενάντια στην έμφυλη καταπίεση είναι ένα βήμα προς την κοινωνική απελευθέρωση και είναι προς το συμφέρον όχι μόνο της τάξης μας αλλά και πολύ ευρύτερων κοινωνικών στρωμάτων οποία μπορούν συμμετέχουν σε αυτόν. Δεν πρόκειται για έναν αγώνα του οποίου η επιτυχημένη έκβαση θα οδηγήσει την τάξη μας σε μια νέα σκλαβιά.

Αντίθετα, ένας εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας, ακόμη κι αν δείχνει να είναι προς το συμφέρον όλων, θα έχει ως επιτυχία του κατάληξη τη δημιουργία ενός κράτους και άρα την εκ νέου σκλαβιά της τάξης μας. Ένας εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας τελικά δεν απελευθερώνει κανέναν άλλο εκτός από τη νέα άρχουσα τάξη του ως προς τη δυνατότητα εκμετάλλευσης και καταπίεσης των κατοίκων του νεοϊδρυθέντος κράτους. Έτσι, σε αντίθεση με άλλους μερικούς αγώνες (όπως αυτός ενάντια στην έμφυλη καταπίεση που προαναφέρθηκε), οι εθνικοαπελευθερωτικοί αγώνες καταλήγουν στην αναπαραγωγή της ταξικής κοινωνίας, διατηρώντας τις καταπιεστικές κι εκμεταλλευτικές συνθήκες για την τάξη που λίγο πριν αποτελούσε κρέας για τα κανόνια του πολέμου.

Ως αναρχικοί/ες, τα κριτήρια μας για το ποιος καταπιέζεται δεν είναι εθνικά αλλά ταξικά. Συνεπώς, δε θεωρούμε ότι αποτελεί οποιοδήποτε τύπου επιτυχία της τάξης μας το να βελτιώσει ένα κομμάτι της, με εθνικά μάλιστα κριτήρια, τους όρους διαβίωσής του και ταυτόχρονα ένα άλλο να πάρει τη θέση του στη βάση ή το υπόγειο της ταξικής διαστρωμάτωσης. Το αντίστοιχο επιχείρημα, ιδωμένο από κοινωνική σκοπιά, θα ήταν ότι αποτελεί βελτίωση της κατάστασης μιας προλεταρίας η οικονομική/κοινωνική της ανέλιξη, το να γίνει π.χ. διευθύντρια εταιρίας, δικαστικός ή μπάτσος. Δεν έχουμε κανένα λόγο να στηρίζουμε μια τέτοια βελτίωση. Ακριβώς γιατί δεν αμφισβητεί σε κανένα σημείο της και αφήνει άθικτη την δομή που παράγει διευθυνόμενους και διευθυντές, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει είτε τον εθνικισμό στην πρώτη περίπτωση είτε το ιδεολόγημα της κοινωνικής

κινητικότητας στη δεύτερη. Η άρση ορισμένων μερικών καταπιέσεων μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία νέων, όταν οι δομές εξουσίας που τις παράγουν δεν αμφισβητούνται.

Αντίστοιχη είναι η θέση μας για τα σεπαρατιστικά/αποσχιστικά εθνικά κινήματα. Για τμήμα του τοπικού κεφαλαίου και της άρχουσας τάξης, μια απόσχιση ή η δημιουργία ενός νέου κράτους υπό τη δική τους διοίκηση θα είχε προφανές όφελος. Δεν συμβαίνει το ίδιο για το σύνολο της τάξης μας, η οποία ως τέτοια δεν έχει κανένα όφελος από ένα αποσχιστικό κίνημα.

Το υποτιθέμενο κοινό συμφέρον του έθνους απέναντι στον εξωτερικό εχθρό ή τον ξένο δυνάστη συσκοτίζει το πραγματικό πεδίο του ανταγωνισμού και το μεταφέρει από το ταξικό στο εθνικό. Το συμφέρον αυτό εμφανίζεται ως εναντίωση σε έναν κοινό εχθρό (τον ξένο δυνάστη) και αποσιωπά-αποκρύπτει τις ταξικές αντιθέσεις οι οποίες θα συνεχίσουν να είναι κυρίαρχες και μετά την απομάκρυνσή του. Πρόκειται για ένα κάλεσμα αναστολής της ταξικής πάλης, ταξικής ανακωχής. Και εδώ, η ύπαρξη του εξωτερικού-εθνικού εχθρού προβάλλεται ως σημαντικότερη από την ύπαρξη του ταξικού.

Επιπλέον, η αναγωγή του εξωτερικού εχθρού ή του «ξένου» δυνάστη σε πηγή όλων των δεινών όχι μόνο συσκοτίζει τις ταξικές ανισότητες, αλλά κυρίως αποκρύπτει τα πρωταρχικά αίτια παραγωγής και αναπαραγωγής τους, δηλαδή το κράτος και το κεφάλαιο. Επομένως, η δυσφορία και η οργή της τάξης μας για την καταπίεση και την εκμετάλλευση που υφίσταται εκτρέπεται από τους κυρίως υπεύθυνους (κρατιστές - καπιταλιστές) και διοχετεύεται ενάντια στον «ξένο που επιβουλεύεται την εθνική μας υπόσταση».

Με τον ίδιο τρόπο που η ταξικότητα αποτελεί την οπτική γωνία υπό την οποία αντιμετωπίζουμε την καταπίεση των μεταναστών/ριων ή την έμφυλη καταπίεση, με τον ίδιο τρόπο αποτελεί την οπτική γωνία υπό την οποία αντιμετωπίζουμε και αναλύουμε την ρατσιστική ή «εθνική» καταπίεση. Ενδιαφερόμαστε και αγωνιζόμαστε για την απελευθέρωση της τάξης μας και όχι για την απελευθέρωση του έθνους ή γενικά και αόριστα ενάντια στο ρατσισμό. Ο μοναδικός δρόμος που αποδεχόμαστε για την πραγμάτωση της πραγματικής απελευθέρωσης/αυτοδιάθεσης κάθε ανθρώπου είναι η κοινωνική επανάσταση, η οποία θα καταργήσει τα έθνη-κράτη, την πολιτική καταπίεση, την οικονομική εκμετάλλευση, την πατριαρχία και κάθε εξουσιαστική κοινωνική σχέση.

Αναγνωρίζουμε ότι η καταπίεση είναι πρώτα από όλα ταξική και επιβάλλεται από το κράτος και το κεφάλαιο. Είμαστε αλληλέγγυοι/ες σε αυτούς/ες που υφίστανται εκμετάλλευση και καταπίεση, ανεξάρτητα από τους λόγους (εθνοτικής καταγωγής, πολιτισμικούς, γλωσσικούς, θρησκευτικούς ή άλλους) που τους καταπιέζει ένα κράτος. Άλλωστε, το ζήτημα της απελευθέρωσης αφορά συγκεκριμένα υποκείμενα, ανθρώπους που καταπιέζονται και γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης. Δεν μπορεί να αφορά ασαφείς και αόριστες οντότητες όπως τα «έθνη».

Θεωρώντας ότι το έθνος είναι εγγενώς εργαλείο κυριαρχίας και καταπίεσης και ότι η εθνική ιδεολογία αποτελεί τροχοπέδη στον αγώνα για την κοινωνική και ατομική απελευθέρωση, δεν συμμετέχουμε σε κανενός είδους εθνικό ή εθνικοαπελευθερωτικό πόλεμο ή μέτωπο. Ο εθνικοαπελευθερωτικός πόλεμος είναι μια μορφή εθνικού διακρατικού πολέμου (μεταξύ δύο κρατών ή μεταξύ ενός κράτους και ενός κράτους εν τη γεννέσει του) ο οποίος αφήνει στο απυρόβλητο τόσο το έθνος όσο και το κράτος.

Αντί λοιπόν να υποστηρίζουμε, είτε κριτικά είτε πλήρως, μια μελλοντική άρχουσα τάξη που σήμερα αγωνίζεται ενάντια στους καταπιεστές της, υποστηρίζουμε τους αγώνες της τάξης μας ενάντια τόσο στους «ξένους» καταπιεστές της όσο και στους ντόπιους. Έναν τέτοιο αγώνα δεν θα τον ονομάζαμε εθνικοαπελευθερωτικό, αφού στοχεύει στην απελευθέρωση της τάξης μας από κάποια καταπίεση και όχι στην απελευθέρωση κάποιου (διαταξικού και αόριστου) έθνους.

Από τη μεριά μας, θα συμμετείχαμε χωρίς δεύτερη σκέψη στην υπεράσπισή μιας κοινωνίας που θα ανήκε πραγματικά σε όλους/ες, δηλαδή αυτοδιευθυνόμενης. Γιατί τότε θα υπερασπιζόμασταν κάτι που θα αναγνωρίζαμε ως (και θα ήταν) δικό μας. Όσο αυτή η κοινωνία διευθύνεται από το κράτος και το κεφάλαιο δεν έχουμε καμία θέση σε κανένα διακρατικό πόλεμο. Δεν αναγνωρίζουμε κοινά συμφέροντα μεταξύ της τάξης μας και της άρχουσας τάξης στην αντιμετώπιση ενός εχθρού ο οποίος επιτίθεται και στους δύο. Άλλη επίθεση βιώνει η αστική τάξη και άλλη οι προλετάριοι/ες σε έναν πόλεμο ή σε μια κατάσταση στρατιωτικής κατοχής από κάποιο άλλο κράτος. Δεν είμαστε ισότιμοι/ες και αλληλέγγυοι/ες με την άρχουσα τάξη σε κατάσταση κρατικοκαπιταλιστικής «ειρήνης», δε θα μπορούσαμε να είμαστε ισότιμοι/ες και αλληλέγγυοι/ες ούτε σε περίπτωση πολέμου. Ο εχθρός του εχθρού μου δεν είναι απαραίτητα φίλος μου, ούτε και μπορεί να γίνει επειδή το επιβάλλουν οι περιστάσεις ή κάποιοι «ξένος» εισβολέας ή καταπιεστής.

Η μη συμμετοχή μας στον πόλεμο, συνεπάγεται και τη μη συμμετοχή μας σε εθνικά απελευθερωτικά ή επεκτατικά μέτωπα. Η αποδοχή μιας διαίρεσης (εθνικής) που επιβάλλεται από τα πάνω και η συμμετοχή σε ένα αγώνα που αποδέχεται a priori αυτή τη διαίρεση δεν μπορούν να συμβάλουν με κανέναν τρόπο στην κοινωνική απελευθέρωση. Αντίθετα, την απομακρύνουν.

Είτε σε καιρό «ειρήνης» είτε σε καιρό πολέμου επιδιώκουμε τη συμμετοχή μας σε κοινωνικά/ταξικά μέτωπα με το κομμάτι της τάξης μας που έχει συνείδηση των συμφερόντων του, που δεν έχει συνταχθεί με κάποιο από τα εθνικά στρατόπεδα. Αρχικά στην κατεύθυνση της αποτροπής ενός ενδεχόμενου εθνικού πολέμου και, αν αυτό δεν καταστεί δυνατό, στον αγώνα ενάντια στην κυρίαρχη τάξη, τόσο την «επιτιθέμενη» όσο και την «αμυνόμενη». Η συμμετοχή μας σε έναν αγώνα θα στόχευε και θα προπαγάνδιζε την κοινωνική επανάσταση για τη δημιουργία μιας ακρατικής, αταξικής κοινωνίας. Κρίνουμε ότι, τόσο σε καιρό «ειρήνης» όσο και σε καιρό πολέμου, μοναδικό γνήσιο όφελος της τάξης μας είναι να συνειδητοποιήσει το ταξικό της συμφέρον και να στραφεί ενάντια σε κράτος και κεφάλαιο για την απελευθέρωση τόσο της ίδιας όσο και ολόκληρης της κοινωνίας. Συνεπώς, στοχεύουμε στη μετατροπή του διακρατικού πολέμου σε κοινωνικό/ταξικό πόλεμο.

Η συστράτευσή μας με την τάξη μας σε ένα κοινωνικό/ταξικό μέτωπο δε συνεπάγεται την άρνησή μας στην αυτοάμυνα. Θεωρούμε την άμυνα αυτονόητη πρακτική για οποιονδήποτε άνθρωπο δέχεται άμεση επίθεση. Το ίδιο ισχύει σε περίπτωση πολέμου, ακόμη κι αν η άμεση επίθεση προέρχεται από κομμάτι της τάξης μας, εντός ή εκτός συνόρων, που έχει αποδεχθεί κι ενσωματώσει την εθνική-κρατική προπαγάνδα. Σε αυτή την περίπτωση, μιλάμε για την έκφραση του ενστίκτου επιβίωσης και όχι για πράξη που απορρέει από τις αρχές, τις θέσεις και τη στρατηγική μας.

Αναρχική συλλογικότητα Καθ' οδόν
Ιούνιος 2019